

XALQARO MEHNAT TAQSIMOTI VA ULARGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAVSIFI

Maksudov Mashxurbek Abdurahim o'g'li
Xalqaro Nordik universiteti
Ta'lim sifatini rivojlantirish bo'limi boshlig'i
ORCID: 0000-0001-6408-2402
m.maksudov@nordicuniversity.org
Habibjonov Usmonjon Sherzodjon o'g'li
Xalqaro Nordik universiteti
u.habibjonov@nordicuniversity.org
ORCID 0009-0005-6345-483X

Annotatsiya

Xalqaro mehnat taqsimoti (XMT) - bu global iqtisodiyotda resurslar, xususan, mehnat va ishlab chiqarish imkoniyatlarini qanday taqsimlashni ifodalaydi. Bu jarayon mamlakatlar o'rtasida ixtisoslashuv va savdo aloqalarini rivojlantirishga yordam beradi. Har bir mamlakat o'zining tabiiy resurslari, ishchi kuchi va texnologik imkoniyatlariga asoslanib, ma'lum sohalarda ixtisoslashadi. Masalan, ba'zi mamlakatlar qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarishga ko'proq e'tibor qaratishi mumkin, boshqalari esa sanoat yoki xizmat ko'rsatish sohasida ixtisoslashadi. Bu ixtisoslashuv natijasida global savdo tarmog'i shakllanadi va mamlakatlar o'rtasida iqtisodiy aloqalar mustahkamlanadi.

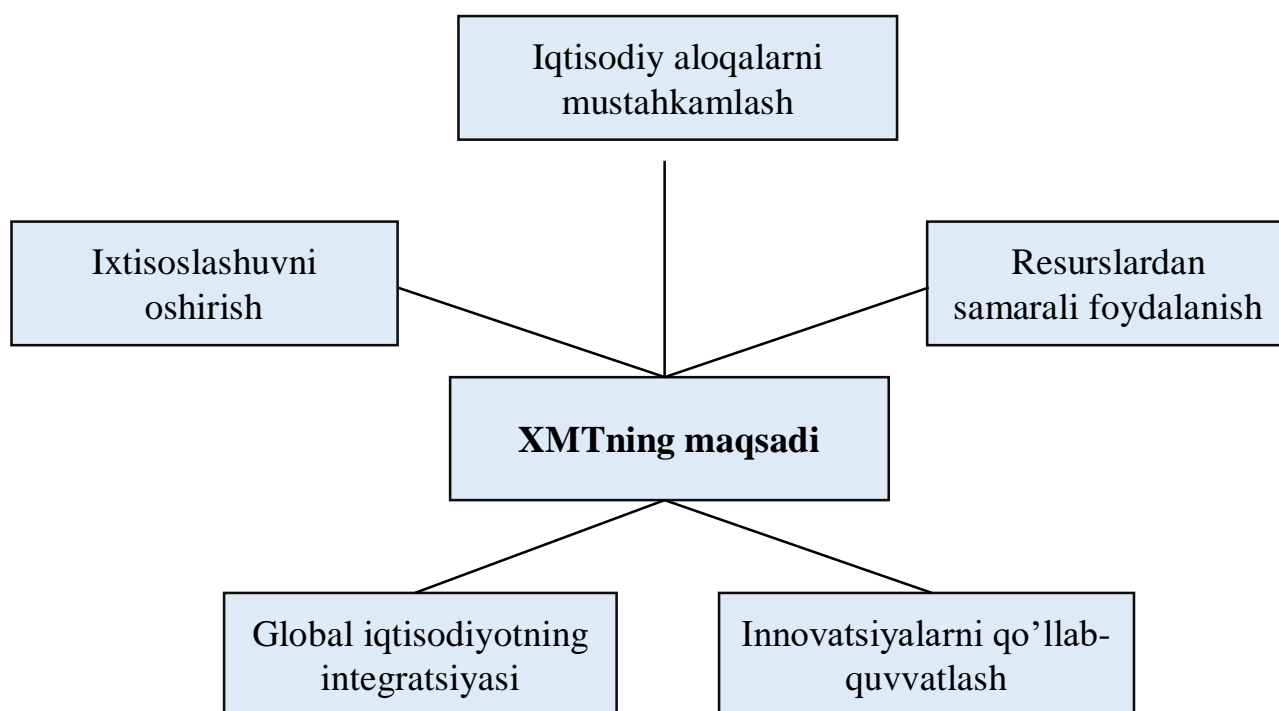
Kalit so'zlar: XMT, mehnat va ishlab chiqarish, xalqaro savdo, ishchi kuchi, talab va taklif.

XMT iqtisodiy samaradorlikni oshirishga yordam berib, har bir mamlakat o'zining eng yaxshi imkoniyatlariga mos keladigan sohalarda faoliyat yuritadi. Bu jarayon orqali resurslar yanada samarali ishlatiladi va ishlab chiqarish jarayonlari optimallashtiriladi. Raqobatning kuchayishi esa innovatsiyalarni rag'batlantiradi, chunki mamlakatlar o'z mahsulotlarini yaxshilash va yangi texnologiyalarni joriy etishga intilishadi.

XMT ning rivojlanishi 18-asr oxiridan boshlangan sanoat inqilobi bilan bog'liq bo'lib, bu davrda ishlab chiqarish jarayonlari va texnologiyalarining tezkor o'zgarishi natijasida xalqaro savdo kengayib bordi. 19-asrda, ayniqsa, Britaniya imperiyasining kuchayishi bilan, ko'plab mamlakatlar o'z iqtisodiy faoliyatlarini

bir-biriga bog'radi. 20-asrda esa Birlashgan Millatlar Tashkiloti va boshqa xalqaro tashkilotlarning paydo bo'lishi XMTni yanada rivojlantirdi. Hozirgi kunda XMT globalizatsiya jarayonlari bilan birga davom etmoqda, bunda raqamli texnologiyalar va internetning rivojlanishi yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Shuningdek, ekologik barqarorlik va ijtimoiy adolat masalalari ham XMTning muhim jihatlaridan biri sifatida e'tiborga olinmoqda. Shu tariqa, xalqaro mehnat taqsimoti tarixan iqtisodiy integratsiya va ijtimoiy taraqqiyotning muhim omili bo'lib kelmoqda.

XMT nafaqat iqtisodiy jihatdan muhimdir, balki ijtimoiy va madaniy jihatdan ham katta ta'sir ko'rsatadi. Mamlakatlar o'rtasidagi mehnat taqsimoti odamlarning madaniyatlari, urf-odatlari va hayot tarzlariga ta'sir qiladi. Xalqaro savdo orqali turli xil madaniyatlar bir-biri bilan tanishib boradi, bu esa global miqyosda ijtimoiy integratsiyani kuchaytirishi mumkin.

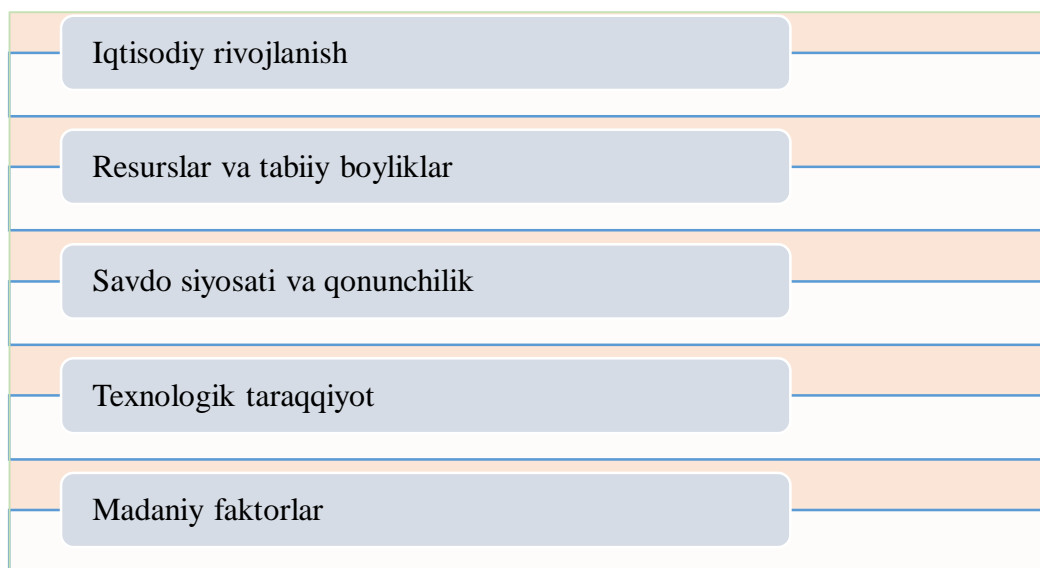
Rasm 2. Xalqaro mehnat taqsimotining asosiy maqsadlari.¹

Xalqaro mehnat taqsimoti, asosan, iqtisodiy samaradorlikni oshirish, resurslarni optimal taqsimlash va global iqtisodiyotda barqaror o'sishni ta'minlash maqsadida amalga oshiriladi. Bu jarayon orqali mamlakatlar o'zlarining kuchli

¹Sherzodjon o'g'li, H. U. (2024). The Impact of Direct Investments on the Country's Tourism and Education System. MARKAZIY OSIYO MADANIY ME'ROSI VA TURIZM TENDENSIYALARI JURNALI (ISSN: 3060-4834), 1(2), 1-5.

tomonlariga e'tibor qaratib, maxsuslashtirilgan ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarini rivojlantiradilar. Natijada, xalqaro savdo va investitsiyalar orqali iqtisodiy aloqalar mustahkamlanadi, bu esa o'z navbatida ish o'rinlarini yaratish va ijtimoiy farovonlikni oshirishga yordam beradi. Shuningdek, xalqaro mehnat taqsimoti global muammolarni hal qilishda ham muhim ahamiyat kasb etib, iqlim o'zgarishi yoki iqtisodiy tengsizlik kabi masalalarda hamkorlik qilish imkoniyatlarini yaratadi.

XMT ko'plab omillar bilan bog'liq bo'lib, ular orasida iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy va texnologik faktorlar mavjud. Iqtisodiy jihatdan, mamlakatlarning iqtisodiy rivojlanish darajasi, ishlab chiqarish quvvati va mehnat narxlari xalqaro mehnat taqsimotiga katta ta'sir ko'rsatadi. Masalan, rivojlangan mamlakatlarda yuqori malakali ishchilar talab etiladi. Boshqa tomondan, rivojlanayotgan mamlakatlarda arzon ishchi kuchi mavjudligi sababli ko'p sanoatlar ushbu mamlakatlarga ko'chiriladi. Shuningdek, siyosiy barqarorlik va qonunchilik ham muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, investitsiyalarni jalb qilish uchun qulay shart-sharoitlar yaratgan davlatlar xalqaro mehnat taqsimotida afzalliklarga ega bo'lishi mumkin.

Rasm 3. Xalqaro mehnat taqsimotiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar.²

Bundan tashqari, ijtimoiy omillar ham xalqaro mehnat taqsimotiga ta'sir qiladi. Mamlakatlarning madaniyati va ijtimoiy tuzilishi ishchilarning harakati va

²Sherzodjon o'g'li, H. U. (2024). Importance of International Programs and Foreign Investments In Ensuring Tourism and Economic Growth of Our Country. MARKAZIY OSIYO MADANIY ME'ROSI VA TURIZM TENDENSIYALARI JURNALI (ISSN: 3060-4834), 1(2), 6-10.

ishga joylashish imkoniyatlariga ta'sir qiladi. Texnologik taraqqiyot esa ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishga yordam beradi va yangi ish o'rinlarini yaratadi yoki yo'q qiladi. Masalan, avtomatlashtirish va sun'iy intellektning rivojlanishi ba'zi kasblarni yo'q qilishi mumkin, bu esa ishchilarni yangi malakalarni o'zlashtirishga majbur qiladi. Shu bilan birga, globalizatsiya jarayoni xalqaro savdo va investitsiyalarni oshirib, mehnat taqsimotini yanada murakkablashtiradi. Umuman olganda, xalqaro mehnat taqsimoti ko'p qirrali jarayon bo'lib, uning samaradorligi turli omillarga bog'liqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Maksudov, M., & Kuchkorova, R. (2024). LEVERAGING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MARKETING RESEARCH: PARADIGMS, POTENTIALS, AND PITFALLS. Publishing House "Baltija Publishing".

2. Khusanova, G. (2024). Xalqaro savdo operatsiyalari va xalqaro savdo xuquqi. Nordic_Press, 3(0003).

3. Sherzodjon o'g'li, H. U. (2024). The Impact of Direct Investments on the Country's Tourism and Education System. MARKAZIY OSIYO MADANIY ME'ROSI VA TURIZM TENDENSIYALARI JURNALI (ISSN: 3060-4834), 1(2), 1-5.

4. Maksudov, M., & Abdusamiyev, A. (2024). CLOUD COMPUTING AND ITS IMPACT ON BUSINESS OPERATIONS. Publishing House "Baltija Publishing".

5. Sherzodjon o'g'li, H. U. (2024). Importance of International Programs and Foreign Investments In Ensuring Tourism and Economic Growth of Our Country. MARKAZIY OSIYO MADANIY ME'ROSI VA TURIZM TENDENSIYALARI JURNALI (ISSN: 3060-4834), 1(2), 6-10.

6. Khusanova, G. (2024). Analysis of the experience of international organizations on poverty reduction issues. Nordic_Press, 1(0001).

7. Tulanboyev, A., & Maksudov, M. (2024). THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LEARNING AND EDUCATION. Publishing House "Baltija Publishing".

8. Abdullayev, Z. (2020). Macroprudential regulation of the banking sector through taxes. *International Finance and Accounting*, 2020(4), 20.

9. Sabirov, K. (2024). ПОНЯТИЕ ВАЛОВОГО ВНУТРЕННЕГО ПРОДУКТА И ОСНОВНЫЕ УСЛОВИЯ ЕГО РАСЧЕТА. *Nordic_Press*, 3(0003).